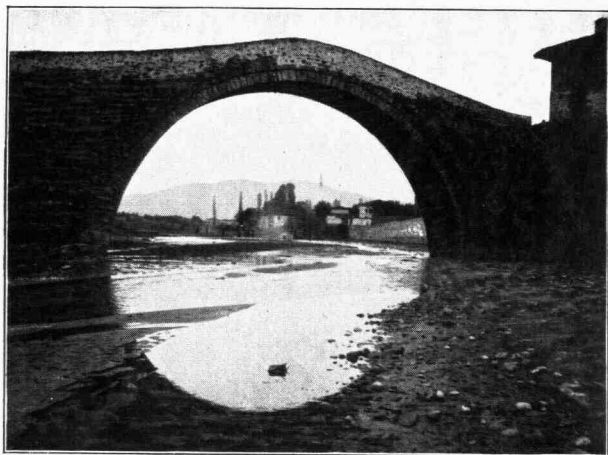

Εικόνες ἀπὸ τὸν πόλεμον. — Γέφυρα ἐν Ἑλασσῶνι

Β'. — Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ

ΑΠΟ τὴν κορυφὴν τοῦ Ὀλύμπου ἐκτυλίσσεται θέαμα θαυμάσιον, ὁ κάμπος τῆς Ἑλασσῶνος, πρασίνη θάλασσα ἀπὸ ἐκτεταμένους ἀμπελῶνας, μὲ μίαν γραφικὴν γέφυραν, ἣ ὁποία δίδει πανοραματικὴν ὄψιν εἰς τὴν πεδιάδα, καὶ μὲ λευκάζοντα τὰ μοναστήρια τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ τῆς Παναγίας, παλαιὰ φρούρια πίστεως καὶ ἐθνικοῦ αἰσθήματος, ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ κάστρα, εἰς τὰ ὁποῖα συχνὰ προσέκρουσε καὶ ἐναυάγησε ἡ μανία τῶν κατακτητῶν.

Εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Ὀλοσσῶνος ἡ σημερινὴ Ἑλασσὼν, ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της σπουδαῖον στρατηγικὸν σημεῖον καὶ ἔτυχε τῆς προσοχῆς τοῦ Σεΐφυλάχ πασσᾶ, ὅταν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897 ὁ ἄξιος ἐκεῖνος στρατιωτικὸς ἐμελέτησεν ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου βῆμα πρὸς βῆμα τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν. Στρατῶνας, ὁχυρωματικὰ ἔργα, συγκοινωνία πρώτης τάξεως, ὥφειλεν ἡ Ἑλασσὼν εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου.

Πλησιέστατοι πρὸς τὰ σύνορα οἱ κάτοικοι τῆς Ἑλασσῶνος ἀντελήφθησαν πρῶτοι τὴν προέλασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ οἱ Τούρκοι κατελήφθησαν ἀμέσως ἀπὸ φόβον. Οἱ σοφοὶ καὶ οἱ χοντζάδες ἐνίσχυσαν τὸν φόβον αὐτόν. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς συλληφθεὶς ἔπειτα διηγήθη ὁ ἴδιος πόσῃν φρίκῃν τοῦ ἐπροξένει ἡ ἰδέα, ὅτι οἱ

Ἕλληνες εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πόλιν θὰ εἰσέδουν εἰς τὰ χαρέμια, θὰ ἐξεσκέπαζαν τῆς γυναῖκες, δὲν θὰ ἐσέβοντο τὴν ἀγνότητά των. Ἀδίκως ἓνας φρόνιμος γέρων, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε καλὰ τοὺς Ἕλληνας, ἐπροσπάθησε νὰ ἐγκαρδιώσῃ τοὺς δημοθρήσκους του. Ἐκεῖνοι δὲν ἠθελαν ν' ἀκούσουν τίποτε. Καὶ ἐνῷ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς ἀνερριχᾶτο εἰς τὴν κορυφογραμμὴν τοῦ Ὀλύμπου, ἀπὸ τὴν Ἐλασσῶνα ἤρχιζεν ἡ θλιβερά ἐξοδος τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδιῶν πρὸς τὰ Σέρβια, μὲ ὅλα τὰ δεῖγματα τῆς φρίκης καὶ τοῦ τρόμου.

Οἱ ἄνδρες, ἀφήσαντες τὰς γυναικὰς των καὶ τὰ παιδιά των εἰς τὰ Σέρβια, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἐλασσῶνα νὰ προσφέρουν τὴν βοήθειάν των εἰς τὸν στρατόν. Ἐπτὰ χιλιάδες ἄνδρες ἀπετέλουν τὴν φρουράν τῆς πόλεως. Βεβαίως ἡ δύναμις δὲν ἦτο μεγάλη. Ἀλλ' ἀπέναντι τῶν ἐπιτιθεμένων οἱ ἀμυνόμενοι εἶχον θέσεις ἐκτάκτως εὐνοϊκάς, καὶ μολονότι τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἤμποροῦσε νὰ εἶναι ἀμφίβολον, ὅπως δῆποτε ὁ ἀγὼν ἐπρομηνύετο ἀρκοῦντως αἱματηρὸς.

Μὲ ὅλον τὸν φόβον ἐν τούτοις ὑπῆρχεν ἡ ἐλπίς, ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν θὰ προχωρήσουν. Εἰς τὸν τουρκικὸν λαὸν καὶ τὸν τουρκικὸν στρατὸν ἐκράτει ἡ παλαιὰ πεποιθήσις ὅτι οἱ Γκιαούρηδες ἀπλῶς μετακινοῦνται, ἀλλὰ νὰ προβάλουν δὲν θὰ ἔχουν ποτὲ τὴν τόλμην. Καὶ τὴν τελευταίαν ὁμως αὐτὴν ἐλπίδα ἦτο πεπρωμένον νὰ τὴν χάσουν πολὺ γρήγορα. Ἐνῷ ἦσαν συγκεντρωμένοι εἰς τὸ Διοικητήριον οἱ ἀνώτεροι διοικητικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ ὑπάλληλοι, ἦλθεν ἡ ἀπαισία εἰδησις, ὅτι οἱ Ἕλληνες κατέλαβον τὴν Τσαρίτσαϊναν καὶ ὅτι προχωροῦν πρὸς τὴν Ἐλασσῶνα.

Πράγματι· εἴκοσι τέσσαρας ὥρας μετὰ τὴν διάβασιν τῶν συνόρων σώμα τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀνεπτύσσετο εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Ἐλασσῶνος ἀπέναντι τῆς τουρκικῆς παρατάξεως καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχιζε καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν ζωνθὸν πῦρ. Εἰς τὴν ἀνοικτὴν πεδιάδα οἱ εὐζωνοὶ ἐπροχώρουν ἀκράτῃ διδόντες ἤδη τὸ πρῶτον δεῖγμα τῆς δρμῆς, ἡ ὁποία κατόπιν ἐπὶ δέκα μῆνας ὁλοκλήρους κατέπληττε ὅχι πλέον τὸν Ἑλληνισμόν, ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ὁλόκληρον.

Ἡ πρώτη Μεραρχία, ἡ ὁποία ἔλαβε μέρος εἰς τὴν μάχην αὐτὴν, ἐδάπτειzen ἤδη εἰς τὸ πῦρ τοὺς ἄνδρας της. Ἐνῷ τὸ πεζικὸν ἐπροχώρει γοργὸν διὰ μέσου τῶν ἀμπελώνων, ἀπέναντι τῶν Τούρκων ὠχυρωμένων εἰς τοὺς λόφους καὶ κρυμμένων εἰς τὰς πλουσίας πτυχὰς τοῦ πυκνοῦ ἐλαιῶνος, τὸ πυροβολικὸν κατελάμβανεν ἤδη τὰς θέσεις του καὶ ἤνοιγε τὸ πῦρ. Εἰς ἀπόστασιν τεσσάρων χιλιάδων τετρακοσίων μέτρων ὁ συνταγματάρχης Βαρούχας μετὰ τὴν μοῖραν τοῦ πυροβολικοῦ του κάμνει θαύματα. Εἴκοσι τέσσαρα στόμα πυροδόλων ἐξερεῦγονται τὸν θάνατον ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα.

Οἱ Τούρκοι ἀντέστησαν ὅσον ἦτο δυνατόν ν' ἀντισταθοῦν. Ἀλλ' ὅταν ἀντελήφθησαν, ὅτι ἡ περαιτέρω ἀντίστασις θὰ ἦτο ματαία, ἀρχίζουν πλέον νὰ φεύγουν. Καὶ φεύγουν ἐν πανικῷ ἀφήνοντες πίσω τὰ κανόνια των, τὰ ὅπλα των, τοὺς γυλιούς των, πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατόν νὰ τοὺς βαρύνῃ καὶ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ εἰς τὸν ἱλιγ-

γιώδη δρόμον των. Δέν υπάρχουν πλέον ἀνώτεροι καὶ κατώτεροι, καὶ ὁ ὥρατος μέγας δρόμος, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ πρὸς τὰ Σέρβια, μαυρίζει ἀπὸ τὰ πλήθη ποῦ διαγωνίζονται καὶ συνωθοῦνται καὶ προσπαθοῦν νὰ φθάσουν.

Καὶ ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς προχωρεῖ πρὸς τὴν Ἑλασσῶνα, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἐξέρχονται νὰ τὸν υποδεχθοῦν σωτῆρα καὶ λυτρωτὴν. Ἀλλ' ἐνῶ ἓνα σῶμα βαδίζει διὰ μέσου τῆς πόλεως, ἔξανα ἀπὸ ἓνα μιναρὲν ἀκούονται πυκνοὶ πυροβολισμοί. Ἐνας χότζας μὴ θέλων νὰ πιστεύῃ τὰ μάτια του, συγκεντρῶνων αὐτὸς μόνος ὅλον τὸ μῖσος τῆς φυλῆς, ἴσως ἐλπίζων ὅτι μὲ τὸ τουφέκι του θὰ ἐσταματοῦσε ἓνα στρατόν, ἴσως μὴ πιστεύων τὴν οὐτοπίαν αὐτὴν, ἀλλ' ἐννοῶν νὰ πωλήσῃ ἀκριβὰ τὴν ζωὴν του, πυροβολεῖ ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ἐκπροσωπῶν τὴν τουρκικὴν γενναϊότητα, τὸν τουρκικὸν φανατισμὸν μόνος αὐτός, ὁ εἰρηνικὸς καὶ ἱερωμένος ἄνθρωπος, τὴν στιγμὴν ποῦ οἱ πολεμισταὶ καὶ οἱ στρατιωτικοὶ ἔφευγον προτροπᾶδην διὰ νὰ σωθοῦν.

Οἱ στρατιῶται μας δυσκολευόμενοι νὰ προχωρήσουν ἐνόσφ ἐκεῖ παρεμόνευσεν ὁ θάνατος καὶ ἀδυνατοῦντες ν' ἀνακαλύψουν τὸν ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐπυροβόλει καὶ ἐκρύπτετο καὶ διαρκῶς ἥλλαξε θέσιν, ζητοῦν τὴν ἄδειαν νὰ τινάξουν τὸν μιναρὲν. Ἀλλ' ὁ Διάδοχος δὲν τὸ ἐπιτρέπει. Ἄν τὸν ἀνακαλύψουν καὶ τὸν σκοτώσουν, ἔχει καλῶς. Πόλεμος εἶναι καὶ αὕτῃ εἶναι ἡ τύχη τῶν πολεμιστῶν. Ἀλλὰ νὰ τινάξουν τὸν μιναρὲ, ὅχι. Τοῦτο ἀποτελεῖ ὕβριν πρὸς τὰς θρησκευτικὰς πεποιθήσεις τοῦ κατακτωμένου λαοῦ.

Οἱ στρατιῶται πυροβολοῦν πλέον βροχηδὸν καὶ μία σφαῖρα βρῖσκει τὸν φανατικὸν χότζαν. Ἡ τελευταία ἀντίστασις ἔλειψε. Ὁ στρατὸς δλόκληρος πλέον ἔχει εἰσελθεῖ εἰς τὴν Ἑλασσῶνα. Τώρα εἰσέρχονται καὶ ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἐσταμάτησεν ὁ χότζας.

Ἡ Ἑλασσὼν εἶναι Ἑλληνικὴ.

Χ Α Ρ Α

ΚΑΙ πολεμοῦν μὲ τὸ τραγοῦδι ὀλόχαρο,
κ' ἢ κανονιὲς βαρεῖα κρατοῦν τὸ ἴσο.
Χαρὰ 'ς τὸν καπετάνιο τὸν καλότυχον,
ποῦ τέτοια παλληκάρια σέρνει πίσω!

Καὶ πολεμοῦν μὲ τῆς πληγὲς ὀρθάνοιχτες,
κι' ἀρνίζοντας σιγὴν γῇ τὸ αἷμα στάζει.
Χαρὰ 'ς τὰ παλληκάρια τὰ λιογέννητα
ποῦ τέτοιος καπετάνιος τὰ προστάζει!

ΙΩ ΠΟΛΕΜΗΣ